

శ్రీః  
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః  
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః  
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే  
॥ పంచవింశత్యధికశతతమః సర్గః ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

## ॥ పంచవింశత్యధికశతతమః సర్గః ॥

హనుమతా నిషాదరాజం గుహం శ్రీభరతం చోపగమ్య శ్రీరామాగమనస్య  
సూచనం తతః ప్రసన్నేన భరతేన తస్మాద్ ఉపహారం దాతుముద్దోషణం  
చ

అయోధ్యాం తు సమాలోక్య చింతయామాస రాఘవః |  
ప్రియకామః ప్రియం రామస్తతస్త్వరితవిక్రమః || 6.125.1 ||

చింతయిత్వా తతో దృష్టిం వానరేషు న్యపాతయత్ |  
ఉవాచ ధీమాంస్తేజస్వీ హనూమంతం ప్లవంగమం || 6.125.2 ||

అయోధ్యాం త్వరితో గత్వా శీఘ్రం ప్లవగసత్తమ |  
జానీహి కచ్చిత్ కుశలీ జనో నృపతిమందిరే || 6.125.3 ||

శృంగవేరపురం ప్రాప్య గుహం గహనగోచరం |  
నిషాదాధిపతిం బ్రూహి కుశలం వచనాన్మమ || 6.125.4 ||

శ్రుత్వా తు మాం కుశలినమరోగం విగతజ్వరం |  
భవిష్యతి గుహః ప్రీతః స మమాత్మసమః సఖా || 6.125.5 ||

అయోధ్యాయాశ్చ తే మార్గం ప్రవృత్తిం భరతస్య చ |  
నివేదయిష్యతి ప్రీతో నిషాదాధిపతిర్గుహః || 6.125.6 ||

భరతస్తు త్వయా వాచ్యః కుశలం వచనాన్మమ |  
సిద్ధార్థం శంస మాం తస్మై సభార్యం సహలక్ష్మణం || 6.125.7 ||

హరణం చాపి వైదేహ్య రావణేన బలీయసా |  
సుగ్రీవేణ చ సంవాదం వాలినశ్చ వధం రణే || 6.125.8 ||

మైథిల్యన్వేషణం చైవ యథా చాధిగతా త్వయా |  
లంఘయిత్వా మహతోయమాపగాపతిమవ్యయం || 6.125.9 ||

ఉపయానం సముద్రస్య సాగరస్య చ దర్శనం |  
యథా చ కారితః సేతూ రావణశ్చ యథా హతః || 6.125.10 ||

వరదానం మహేంద్రేణ బ్రహ్మణా వరుణేన చ |  
మహాదేవప్రసాదాచ్చ పిత్రా మమ సమాగమం || 6.125.11 ||

ఉపయాతం చ మాం సౌమ్య భరతాయ నివేదయ |  
సహ రాక్షసరాజేన హరీణామీశ్వరేణ చ || 6.125.12 ||

జిత్వా శత్రుగణాన్ రామః ప్రాప్య చానుత్తమం యశః |  
ఉపాయాతి సమృద్ధార్థః సహ మిత్రైర్మహాబలైః || 6.125.13 ||

ఏతచ్ఛ్చుత్వా యమాకారం భజతే భరతస్తతః |  
స చ తే వేదితవ్యః స్యాత్ సర్వం యచ్ఛాపి మాం ప్రతి || 6.125.14 ||

జ్ఞేయాః సర్వే చ వృత్తాంతా భరతస్యేంగితాని చ |  
తత్త్వేన ముఖవర్ణేన దృష్ట్వా వ్యాభాషితేన చ || 6.125.15 ||

సర్వకామసమృద్ధం హి హస్త్యశ్వరథసంకులం |  
పితృపైతామహం రాజ్యం కస్య నావర్తయేన్మనః || 6.125.16 ||

సంగత్యా భరతః శ్రీమాన్ రాజ్యేనార్థీ స్వయం భవేత్ |  
ప్రశాస్తా వసుధాం సర్వామఖిలాం రఘునందనః || 6.125.17 ||

తస్య బుద్ధిం చ విజ్ఞాయ వ్యవసాయం చ వానర |  
యావన్న దూరం యాతాః స్మః క్షిప్రమాగంతుమర్హసి || 6.125.18 ||

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టో హనూమాన్ మారుతాత్మజః |  
మానుషం ధారయన్ రూపమయోధ్యాం త్వరితో యయౌ || 6.125.19 ||

అథోత్పపాత వేగేన హనూమాన్ మారుతాత్మజః |  
గరుత్మానివ వేగేన జిఘృక్షన్నురగోత్తమం || 6.125.20 ||

లంఘయిత్వా పితృపథం విహగేంద్రాలయం శుభం |  
గంగాయమునయోర్భీమం సమతీత్య సమాగమం || 6.125.21 ||

శృంగవేరపురం ప్రాప్య గుహమాసాద్య వీర్యవాన్ |  
స వాచా శుభయా హృష్టో హనూమానిదమబ్రవీత్ || 6.125.22 ||

సఖా తు తవ కాకుత్స్థో రామః సత్యపరాక్రమః |  
ససీతః సహ సౌమిత్రిః స త్వాం కుశలమబ్రవీత్ || 6.125.23 ||

పంచమీమద్య రజనీముషిత్యా వచనాన్మునేః |  
భరద్వాజాభ్యనుజ్ఞాతం ద్రక్ష్యస్యత్రైవ రాఘవం || 6.125.24 ||

ఏవముక్త్వా మహాతేజాః సంప్రహృష్టతనూరుహాః |  
ఉత్పపాత మహావేగాద్ వేగవానవిచారయన్ || 6.125.25 ||

సోఽపశ్యద్ రామతీర్థం చ నదీం వాలుకినీం తథా |  
వరూధీం గోమతీం చైవ భీమం శాలవనం తథా || 6.125.26 ||

ప్రజాశ్చ బహుసాహస్రీః స్థితాంజనపదానపి |  
స గత్వా దూరమధ్వానం త్వరితః కపికుంజరః || 6.125.27 ||

ఆససాద ద్రుమాన్ ఘల్లాన్ నందిగ్రామసమీపగాన్ |  
సురాధిపస్యోపవనే యథా చైత్రరథే ద్రుమాన్ || 6.125.28 ||

స్త్రీభిః సపుత్రైః పౌత్రైశ్చ రమమాణైః స్వలంకృతైః |  
క్రోశమాత్రే త్వయోధ్యాయాశ్చీరకృష్ణాజినాంబరం || 6.125.29 ||

దదర్శ భరతం దీనం కృశమాశ్రమవాసినం |  
జటిలం మలదిగ్ధాంగం భ్రాతృవ్యసనకర్మితం || 6.125.30 ||

ఫలమూలాశినం దాంతం తాపసం ధర్మచారిణం |  
సమున్నతజటాభారం వల్కులాజినవాససం || 6.125.31 ||

నియతం భావితాత్మానం బ్రహ్మర్షిసమతేజసం |  
పాదుకే తే పురస్కృత్య ప్రశాసంతం వసుంధరాం || 6.125.32 ||

చాతుర్వర్ణ్యస్య లోకస్య త్రాతారం సర్వతో భయాత్ |  
ఉపస్థితమమాత్యైశ్చ శుచిభిశ్చ పురోహితైః || 6.125.33 ||

బలముఖ్యైశ్చ యుక్తైశ్చ కాషాయాంబరధారిభిః |  
నహి తే రాజపుత్రం తం చీరకృష్ణాజినాంబరం || 6.125.34 ||

పరిభోక్తుం వ్యవస్యంతి పౌరా వై ధర్మవత్సలాః |  
తం ధర్మమివ ధర్మజ్ఞం దేహబంధమివాపరం || 6.125.35 ||

ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం హనూమాన్ మారుతాత్మజః |  
వసంతం దండకారణ్యే యం త్వం చీరజటాధరం || 6.125.36 ||

అనుశోచసి కాకుత్స్థం స త్వాం కౌశలమబ్రవీత్ |  
ప్రియమాఖ్యామి తే దేవ శోకం త్యజ సుదారుణం || 6.125.37 ||

అస్మిన్ ముహూర్తే భ్రాత్రా త్వం రామేణ సహ సంగతః |  
నిహత్య రావణం రామః ప్రతిలభ్య చ మైథిలీం || 6.125.38 ||

ఉపయాతి సమృద్ధార్థః సహ మిత్రైర్మహాబలైః |  
లక్ష్మణశ్చ మహాతేజా వైదేహీ చ యశస్వినీ |  
సీతా సమగ్రా రామేణ మహేంద్రేణ శచీ యథా || 6.125.39 ||

ఏవముక్తో హనుమతా భరతః కైకయాసుతః |  
పపాత సహసా హృష్టో హర్షాన్మోహముపాగమత్ || 6.125.40 ||

తతో ముహూర్తాదుత్థాయ ప్రత్యాశ్వస్య చ రాఘవః |  
హనూమంతమువాచేదం భరతః ప్రియవాదినం || 6.125.41 ||

అశోకజైః ప్రీతిమయైః కపిమాలింగ్య సంభ్రమాత్ |  
సిషేచ భరతః శ్రీమాన్ విపులైరశ్రుబిందుభిః || 6.125.42 ||

దేవో వా మానుషో వా త్వమనుక్రోశాదిహోగతః |  
ప్రియాఖ్యానస్య తే సౌమ్య దదామి బ్రువతః ప్రియం || 6.125.43 ||

గవాం శతసహస్రం చ గ్రామాణాం చ శతం పరం |  
సకుండలాః శుభాచారా భార్యాః కన్యాస్తు షోడశ || 6.125.44 ||

హేమవర్ణాః సునాసోరూః శశిసౌమ్యాననాః స్త్రియః |  
సర్వాభరణసంపన్నాః సంపన్నాః కులజాతిభిః || 6.125.45 ||

నిశమ్య రామాగమనం నృపాత్మజః  
కపిప్రవీరస్య తదాద్భుతోపమం |  
ప్రహర్షితో రామదిదృక్షయాభవత్  
పునశ్చ హర్షాదిదమబ్రవీద్ వచః || 6.125.46 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే  
పంచవింశత్యధికశతతమః సర్గః ||